



گزارش قرار است در هفته‌های آینده، بحث ارتقای نظام جبران خدمت کارگران معدن در کمیته سه‌جانبه دستمزد با جدیت پیگیری شود. تلاش برای افزایش حقوق کارگران معدن را باید در کنار بحث‌ها و گفت‌وگوهای سه‌جانبه برای تدوین و تصویب آیین‌نامه حق دانستن و حق امتناع از کارهای خطرناک قرار داد. از یک‌سو، راهکارهایی برای افزایش حقوق ماهانه کارگران معدن در دستور کار قرار گرفته و از سوی دیگر سعی بر آن است که ایمنی معدن کشور افزایش یابد و کارگران بتوانند از ادامه کار در شرایط بروز خطر امتناع کنند. این‌ها در کنار هم می‌تواند وضعیت شغلی و زیستی کارگران معدن به‌خصوص معدن زغال‌سنگ را با درصد خطر بالا بهبود بخشد.

۲۱ آبان‌ماه سال جاری، ۵۱روز بعد از حادثه تلخ معدنجوی طیس که منجر به فوت ۵۳ کارگر شد، دعوت‌نامه برگزاری نشست شورای عالی کار به دست نمایندگان کارگری و کارفرمایی رسید. این نشست، عصر روز بعد در محل وزارت کار با حضور نمایندگان رسمی شرکای اجتماعی برگزار شد. برای اولین بار بود که در دولت چهاردهم، نمایندگان رسمی و قانونی دولت، کارگران و کارفرمایان، پشت میز مذاکرات سه‌جانبه نشستند و در مورد حقوق قانونی کارگران مشمول قانون کار مذاکره کردند. در این نشست، اصلی‌ترین دستور کار مربوط به کارگران معدن بود و ایمنی کار و حقوق ریالی این کارگران مورد بحث و بررسی سه‌جانبه قرار گرفت. گفت‌وگوهای نشست ۲۲ آبان‌ماه شورای عالی کار، دو محور اصلی داشت؛ یکی بررسی آیین‌نامه حق دانستن و حق امتناع از کار که یک آیین‌نامه مربوط به ایمنی است و بیشتر به کارگران شاغل در مشاغل پرخطر از جمله معدن اختصاص داشت و دیگری، بررسی نحوه ارتقای نظام جبران خدمت برای کارگران معدن زغال‌سنگ. در گفت‌وگوها بر سر موضوع دوم، هدف، افزایش حقوق ماهانه کارگران معدن کشور بود. در معدن زغال‌سنگ طیس تحت عنوان «معدنجوی طیس» که در شامگاه ۳۱ شهریور با انفجار گاز متان، یک حادثه تلخ و بی‌سابقه رخ داد، کارگران در حد حداقل دستمزد مصوب شورای عالی کار، شاید فقط کمی بیشتر، حقوق ماهانه داشتند. در روزهای پساخادثه، این حقوق ناچیز در کنار فقدان ایمنی و عدم رعایت اصول اولیه حفاظت فنی، مورد انتقادات بسیار واقع شد. کارگری که در معدن تحت‌الارضی زغال‌سنگ هر روز به استقبال خطری می‌رود و سلامتی جسمی و روحی‌اش در معرض فرسایش و از میان رفتن است، نباید با حداقل دستمزد روزگار بگذراند.

لزوم افزایش حقوق کارگران معدن

ایمنی در معدن کشور باید رعایت شود. معدن سنتی باید به سرعت به سمت مکانیزه شدن و برخورداری از امکانات اولیه ایمنی و هشدار خطر و مانیتورینگ بروند و از جان کارگران صیانت شود اما دستمزد هم مسئله کوچک و بی‌اهمیتی نیست. دستمزد کارگران معدن کشور باید به گونه‌ای افزایش یابد که با سختی کار آن‌ها و خطرات فراوان این شغل تطابق داشته باشد. چندروز بعد از حادثه دلخراش طیس، در روزهای ابتدای مهر، احمدمیدری وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در حاشیه حضور در کمیسیون‌های مجلس در گفت‌وگویی با تأکید بر ضرورت افزایش حقوق کارگران معدن گفت: «شرایط معدن به گونه‌ای است که ریه‌های فرد به شدت دچار آسیب می‌شود و باید طوری اقدام شود که معدنچیان بیمار نشوند و دستمزد و حقوق آن‌ها به دلیل سختی کار افزایش یابد. او با اشاره به وجود ۱۰ معدن در طیس با بیان اینکه حقوق و دستمزد کارگران این معدن با هم متفاوت است، افزود: «دستمزد برخی کارگران ۱۲ میلیون و برخی تقریبی ۲۸ میلیون تومان است.» میدری یادآور شد: «معدن نماد سختی کار است اما حقوق کارگران آن کافی نیست و نباید حقوق کارگرانی که در معدن

بهبود نظام جبران خدمت در دستور کار

حقوق کارگران معدن چگونه افزایش خواهد یافت؟



وزیر کار در نشست شورای عالی کار ضمن اشاره به ضرورت طبقه‌بندی مشاغل برای کارگران معدن زغال‌سنگ در سراسر کشور گفت: «در حال حاضر در کشور یک معدن زغال‌سنگ مکانیزه فعال است و باقی به صورت سنتی اداره می‌شوند. هدف کلان ما مکانیزه کردن همه معدن برای رسیدن به بالاترین بهره‌وری است.» او اضافه کرد: «پس از بررسی‌های معاونت رفاه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در زمینه وضعیت اقتصادی کارگران جان‌باخته در معدن زغال‌سنگ طیس ۳۰ خانواده در سه دهک درآمدی اول، دوم و سوم یعنی زیر خط فقر بودند که این موضوع نشان این است که کارگران معدن زغال‌سنگ در ایران در شرایط بسیار سخت زندگی می‌کنند.»

در نهایت موضوع ارتقای نظام جبران خدمت کارگران معدن به کارگروه سه‌جانبه‌ای ذیل کمیته دستمزد شورای عالی کار ارجاع و قرار شد نمایندگان قانونی دولت، کارگران و کارفرمایان در این کارگروه روی موضوع کار کنند. نظرات کارگران و کارفرمایان بخش معدن را بشنوند و در نهایت راهکارهایی مؤثر برای ارتقای نظام جبران خدمت و بهبود دریاقتی کارگران معدن کشور استخراج کنند و به شیوه‌های قانونی به تصویب برسند.

راهکارهایی برای افزایش دستمزد

این راهکارها شامل چه مواردی است و چطور می‌توان حقوق ماهانه کارگران معدن را افزایش داد؟ محسن باقری، نماینده کارگران در شورای عالی کار در این رابطه گفت: «راهکار اصلی، اصلاح نظام ارزشیابی مشاغل کارگاهی در کارگاه‌های معدنی است. در طرح طبقه‌بندی، مشاغل براساس امتیازات پست و شغل، ارزشیابی و گروه‌بندی می‌شوند و هر گروه، مزد و حقوق بالاتری نسبت به گروه‌های ذیل خود دارد. در بررسی‌های انجام‌شده مشخص شد در طرح طبقه‌بندی کارگاه‌های معدنی کشور، گروه‌بندی مناسب و عادلانه انجام نشده است. گروه‌های شغلی کارگران معدن حتی کارگران حفار که سخت‌ترین و پرخطرترین کارها را انجام می‌دهند، معمولاً بین گروه ۴ تا گروه ۸ هستند. این در حالی است که این کارگران براساس سابقه و تخصصشان استحقاق گروه‌های مزدی بالاتر را دارند و باید بتوانند تا گروه ۱۲ ارتقا یابند.»

او ادامه داد: «افزودن چهار گروه به امتیازات طرح طبقه‌بندی، آورده ریالی خوبی خواهد داشت. کارگران معدن بعد از سال‌ها کار سخت می‌توانند در نظام ارتقای شغلی به گروه‌های بالاتر دست پیدا کنند و حقوق بیشتری دریافت کنند.»

به گفته باقری، مهم‌ترین عنصر در ارتقای نظام جبران خدمت کارگران معدن کشور، اصلاح طرح طبقه‌بندی مشاغل و برخوردار ساختن کارگران معادن از امتیازات مزد شغل است. او تأکید کرد: «یکی دیگر از اصول لازم‌الرعایه، تبعیت شرکت‌های پیمانکاری از مدل طبقه‌بندی کارگاه مادر است. اگر بخشی از کارگاه معدنی

به پیمانکاران واگذار شده، کارگران تحت قرارداد این شرکت‌ها باید مشابه کارگران طرف قرارداد شرکت مادر، مزد و مزایای مزدی بگیرند. مزد برابر در قبال کار هم‌ارزش، یک‌اصل بدیهی و لازم‌الاجرا در عرصه روابط کار است که متأسفانه در برخی از کارگاه‌های معدنی کشور رعایت نمی‌شود.»

نماینده کارگران در شورای عالی کار در ادامه به لزوم برقراری «حق تونل» به‌عنوان یکی از آیم‌های مزدی برای کارگران معدن اشاره کرد و گفت: «حق تونل به بسیاری از کارگران پیمانکاری معدن کشور پرداخت نمی‌شود؛ برای نمونه در معدنجوی طیس، به کارگران پیمانکاری حق تونل پرداخت نمی‌شد. این در حالی است که برقراری حق تونل برای همه کارگران مشمول، دستمزد ریالی این کارگران را به میزان قابل‌توجهی افزایش می‌دهد.» برقراری حقوق مزدی برابر در کارگاه‌های معدنی مشابه و مجاور، کاهش ساعات کار کارگران معدن براساس میزان سختی کار و پرداخت پاداش تولید به این کارگران، از دیگر راهکارهای مؤثر برای ارتقای نظام جبران خدمت در کارگاه‌های معدنی محسوب می‌شود. باقری با بیان این مطلب اضافه می‌کند: «کارگران معدن باید به‌ازای بهره‌وری و میزان تولید خود از پاداش مزدی برخوردار باشند. البته این برقراری مشروط به رعایت اصول و ضوابط ایمنی است. نباید افزایش تولید یا پاداش آن، سلامتی و ایمنی کارگران را به مخاطره بیندازد.»

یکی از تمهیدات قانون برای بهبود شرایط مزدی و شغلی کارگران، انعقاد پیمان‌های دسته‌جمعی میان کارگران و کارفرمایان است. نماینده کارگران در شورای عالی کار معتقد است شورای عالی کار می‌تواند بستری برای مذاکره دوجانبه و انعقاد پیمان‌های دسته‌جمعی میان کارفرمایان و کارگران بخش معدن فراهم سازد تا با مذاکره و چانه‌زنی بتوانند سطح دستمزدهای کارگران را به نسبت سختی کار و دسته‌بندی کارگاه افزایش دهند. پاداش کار، پرداخت پاداش تولید به کارگران را در قالب انعقاد تفاهم‌دوجانبه یا همان پیمان دسته‌جمعی به رسمیت می‌شناسد. شرط این است که وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی توافقتنامه دوجانبه را تأیید کند و بر آن صحه بگذارد. ماده ۴۷ قانون کار به صراحت در این زمینه گفت: «به منظور ایجاد انگیزه برای تولید بیشتر و کیفیت بهتر و تقلیل ضایعات و افزایش علاقه‌مندی و بالابردن سطح درآمد کارگران، طرفین، قرارداد دریافت و پرداخت پاداش افزایش تولید را مطابق که به تصویب وزیر کار و امور اجتماعی تعیین می‌شود منعقد می‌کنند.»

چنین قراردادی برای گنجاندن پاداش تولید و سایر مزایای مزدی و انگیزشی، می‌تواند در بستر شورای عالی کار و با مدیریت و نظارت وزیر کار و معاونان او، میان کارفرمایان بخش معدن و تشکل‌های کارگری این حوزه منعقد شود. به گفته باقری، بعد از امضای دو طرف و تأیید وزیر کار به‌عنوان نماینده رسمی دولت، پیمان منعقد شده این قابلیت را دارد که به تمام معدن مشمول در سراسر کشور تسری یابد و به‌عنوان یک سند لازم‌الاجرا در دستور کار قرار گیرد.

نیاز به ضمانت‌های محکم برای اجرایی شدن

قرار است در هفته‌های آتی، بحث ارتقای نظام جبران خدمت کارگران معدن در کمیته سه‌جانبه دستمزد با جدیت پیگیری شود. تلاش برای افزایش حقوق کارگران معدن را باید در کنار بحث‌ها و گفت‌وگوهای سه‌جانبه برای تدوین و تصویب آیین‌نامه حق دانستن و حق امتناع از کارهای خطرناک قرار داد. از یک‌سو، راهکارهایی برای افزایش حقوق ماهانه کارگران معدن در دستور کار قرار گرفته و از سوی دیگر سعی بر آن است که ایمنی معدن کشور افزایش یابد و کارگران بتوانند از ادامه کار در شرایط بروز خطر امتناع کنند. این‌ها در کنار هم می‌تواند وضعیت شغلی و زیستی کارگران معدن به‌خصوص معدن زغال‌سنگ با درصد خطر بالا را بهبود بخشد البته مشروط بر اینکه ضمانت‌های محکم برای اجرا در کار باشد و مصوبات سه‌جانبه در قالب قوانین فرادستی برای کارفرمایان معدن در سراسر کشور لازم‌الاجرا و غیرقابل استنکاف شود.

کارگری



atiyeno.ir

نکته



لزوم مکانیزه کردن معدن زغال‌سنگ کشور

بر اساس آخرین آماری که در گزارش سیاستی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی درباره معدن وجود دارد، ۱۰۱ معدن زغال‌سنگ در سراسر کشور فعالیت دارند که از این تعداد ۹۵ درصد به شکل سنتی اداره می‌شوند. تعداد معدن زغال‌سنگ فعال کشور به عدد ۱۰۱ می‌رسد که این معدن به‌طور مستقیم، اشتغال ۱۴ هزار نفر را تأمین می‌کنند. این رقم به‌طور تقریبی ۱۱ درصد از سهم اشتغال معدن کشور را شامل می‌شود. میزان ذخایر قطعی زغال‌سنگ در کشور در حال حاضر حدود ۱۰۱۳ میلیارد تن شامل ۸۷۰ میلیون تن کک شوو و بقیه حرارتی برآورد می‌شود.

براساس آمارهای رسمی، پنج معدن مکانیزه زغال‌سنگ در کشور وجود دارد اما ۱۰ آبان‌ماه، یک ماه و چند روز بعد از حادثه دلخراش معدنجوی طیس که منجر به فوت ۵۳ کارگر شد، داربوش افتخاری، رئیس خانه معدن استان خراسان جنوبی در گفت‌وگو با رسانه‌های محلی، آماری متفاوت از معدن مکانیزه کشور اعلام کرد. او با بیان اینکه ۱۰۱ معدن زغال‌سنگ در کشور وجود دارد، بیان کرد: «از این تعداد تنها یک معدن، آن هم در طیس مکانیزه است و سایر معدن به‌صورت سنتی فعالیت می‌کنند. سال ۹۶ رئیس خانه معدن کشور طی مصاحبه‌ای اعلام کرد که وضعیت معدن زغال‌سنگی کشور به لحاظ گازخیزی و خطر انفجار بحرانی است و این هشدار داده شده است.»

رئیس خانه معدن استان خراسان جنوبی با اشاره به اینکه اگر بخواهیم این معدن را از حالت سنتی خارج کنیم باید هزینه کنیم، گفت: «هزینه در صورتی جواب می‌دهد که معدن سود اقتصادی داشته باشد اما چون معدن ما سود اقتصادی ندارند نمی‌شود در این زمینه سرمایه‌گذاری کرد چون قیمت فروش زغال‌سنگ در کشور از فولاد و به‌صورت دستوری تعیین می‌شود.»

به گفته افتخاری، مکانیزه کردن کامل معدن زغال‌سنگ کشور و خرید تجهیزات ایمنی، بیش از ۲۰ میلیون دلار بودجه می‌خواهد که در نتیجه بدون تأمین اعتبار از سوی دولت ممکن نیست. در هر حال، باید بپذیریم اکثریت قریب به اتفاق معدن کشور، سنتی اداره می‌شوند به این معنا که آماده‌سازی، بهره‌برداری و استخراج به‌صورت دستی و سنتی است. از قضا بررسی‌های ایمنی مثلاً گازسنجی نیز به شیوه‌ای سنتی انجام می‌شود. در معدن زغال‌سنگ مکانیزه، استخراج و برداشت، با دستگاه‌های مکانیزه است. علاوه بر این گازسنجی، هشدار مرکزی و اعلام خطر نیز مکانیزه است و از گازسنج‌های دستی استفاده نمی‌شود. ضمن اینکه این معدن مجهز به سیستم مانیتورینگ مرکزی هستند.

پیگیری‌ها نشان می‌دهد که تنها معدن زغال‌سنگ کاملاً مکانیزه در کشور، معدن پرورده یک طیس است. علی مقدسی زاده، رئیس کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان خراسان جنوبی که خود کارگر این معدن است، در رابطه با تفاوت‌های این واحد معدنی با معدن هم‌جوار از جمله پرورده ۳ که معدنچو در آنجا واقع شده، گفت: «معدن مکانیزه به سیستم مانیتورینگ و گازسنجی هوشمند متصل‌اند و درنتیجه اعلان خطر در آن‌ها راحت‌تر صورت می‌گیرد و نرخ حوادث کار به حداقل یا حتی صفر می‌رسد.»

او ادامه‌داد: «معدن زغال‌سنگ کشور باید مکانیزه‌شوند اما خرید تجهیزات مورد نیاز به بودجه زیادی نیاز دارد که عموم کارفرمایان بخش خصوصی، تأمین آن را تقبل نمی‌کنند.»

به بیان مقدسی‌زاده، در معدنجوی طیس، سیستم گازسنجی به‌صورت دستی و سنتی انجام می‌شده، سنسور هوشمند نداشته‌اند و گویا در روز حادثه در ۳۱ شهر یورماه، گازسنج‌های دستی از شدت تراکم گاز از کار افتاده بودند. ضمن اینکه به دلیل نبود سیستم مانیتورینگ مرکزی، نتوانستند به کارگران اعلان خطر دهند و در نتیجه کارگران دو بلوک B و C در حادثه انتشار گاز متان گرفتار شدند و بیشتر آن‌ها جان باختند. بدون شک مکانیزه‌سازی معدن سنتی زغال‌سنگ کشور و تأمین تجهیزات به‌روز ایمنی، نرخ حوادث مرگ‌بار را کاهش می‌دهد و از مرگ‌ومیر کارگران جلوگیری می‌کند.